

Jerzy Koenig

Harmonia dla gitarzystów (8)

W noworocznym wydaniu harmonii omówimy opóźnienia, w tym akordy o końcówkach sus oraz add. Jako przykład posłużą nam m.in. kolęda - Anioł pasterzom mówił - oraz przebój The Beatles - Yesterday. Nie zabraknie też w tym odcinku przydatnych schematów i diagramów.

Z pewnością spotkaliśmy się już z nazwami akordów z końcówką sus, np. Dsus4. Sus to skrót angielskiego słowa - suspended czyli zawieszony. Jego polskim odpowiednikiem jest z kolei słowo - opóźniony. Obydwa terminy dobrze określają ten efekt harmoniczny. Chodzi bowiem o opóźnienie, zawieszenie tercji poprzez kwartę. Ponieważ kwarta jest obcym dźwiękiem dla akordu, dąży ona do rozwiązania na tercję, np. Dsus4 - D3.

Co prawda przyjęte jest, że końcówka sus dotyczy kwarty, w praktyce jednak opóźnić można każdy składnik akordu i to zarówno poprzez wyższy jak i niższy dźwięk skali. Następnym akordów w przykł.1 jest typowym, często stosowanym ozdabianiem chwytu D. Tercja opóźniana jest kolejno przez kwartę oraz sekundę. **Przykł.1**

Równie dobrze nadaje się do tego chwyt w układzie A. Pozostałe 3 (E, C, G) możliwe są tylko w formie opóźnienia tercji przez kwartę.

Diagramy w ilustracji 2 obejmują 5 podstawowych układow chwytów z opóźnieniami tercji przez kwartę (sus4 - górny rząd) oraz sekundę (dolny rząd). Rząd środkowy to ich rozwiązania na chwytów podstawowe. **Ilustr.2**

Podane chwytów nadają się także do chętnie stosowanej techniki uderzania wszystkich strun piórkim. Zwracamy jednak uwagę na to, że nie zawsze wszystkie 6 strun należy do akordu. Unikajmy zatem uderzania strun oznaczonych w diagramach krzyżykiem. Jeśli jest to jedna z wewnętrznych strun należy zastosować specjalną technikę tłumienia jednym z palców na strunie niższej. Na fotografii palec trzeci przyciska strunę A, równocześnie tłumiąc strunę D, nie należącą do akordu Csus4. **Zobacz - Fotografia 1.**

Chwytów w układzie A i E nadają się najlepiej do tworzenia akordów sus4 w formie barre, które umoż-

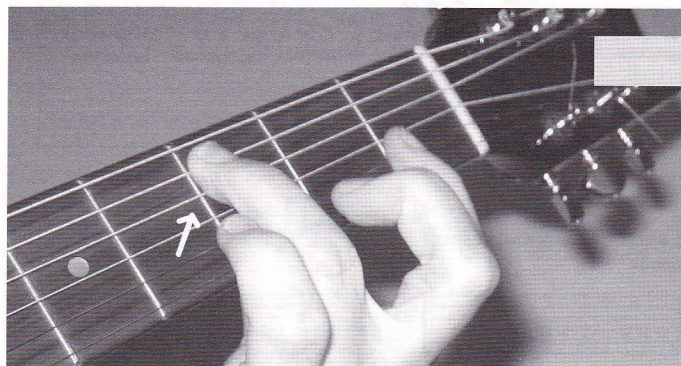
Przykład 1

(D sus)

D 4 D D 2 D

Ilustracja 2

Dsus4	Asus4	Esus4	Csus4	Gsus4
x 0 0	0 0 0	0 0 0	x x 0	x 0 0
4	4	4	4	4
↓	↓	↓	↓	↓
D	A	E	C	G
x 0 0	0 0 0	0 0 0	(x) x 0 0	x 0 0 0
3	3	3	3	3
↓	↓			
D 2	A 2			
x 0 0	0 0 0			
2	2			

Fotografia 1

liwiają nam granie w dowolnych tonacjach. Za punkt orientacyjny najlepiej obrać sobie prymę na odpowiedniej strunie basowej. W ilustr.3 widzimy, że ten sam chwyt w układzie A, jako barre na 1 progu tworzy akord Bsus4, przesunięty z kolei do 2 progu tworzy akord Hsus4 itd. To samo dotyczy układu E, w którym prymy należy szukać na strunie E.

Przy okazji nazw B i H wyjaśnijmy, że polskie H to angielskie B, z kolei polskie B to angielskie Bb. Wprowadza to dość duże zamieszanie, bowiem większość wydawnictw stosuje nazewnictwo angielskie. Ilustracje 3, 4 i 5.

Często możemy się spotkać także z akordami typu sus4 z dodaną septymą (7sus4), ilustracja 4 przedstawia zatem ich podstawowe formy wraz z 3 najczęściej występującymi chwytami barre.

Omówmy teraz stosowanie opóźnień na konkretnych utworach. Jak już wspominałem, opóźniać można każdy składnik akordu i to nawet poprzez dźwięki alterowane, czyli nie należące do skali. L. Bernstein w utworze - Maria, w West Side Story zastosował w melodii takie właśnie alterowane opóźnienia (przykt.6).

W taktie 2 kwinta akordu D opóźniona jest poprzez kwartę zwiększoną, w taktie 3 dodatkowo przez sekstę. Takt 4 to opóźnienie prymy (8 to oktawa a zarazem pryma) przez septymę wielką. Brzmi to bardzo ciekawie. Zauważmy, że opóźnienia dążą do rozwiązania na naturalne składniki akordu, w D na kwintę, w A na prymę. Przykt.6

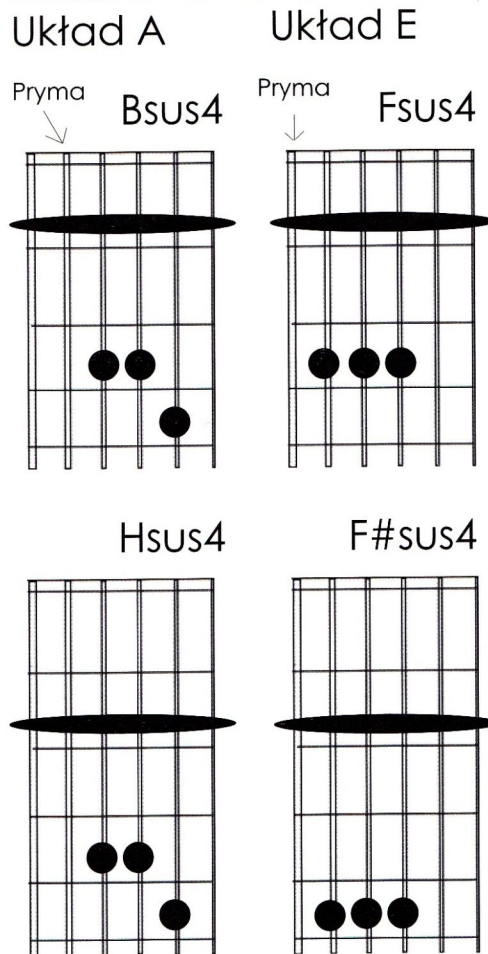
W koledzie - Anioł pasterzom mówił - widzimy także szereg opóźnień typu sus4 głównie w dominancie G (symbole oznaczone większą czcionką). Na szczególną uwagę zasługuje takt przedostatni. To typowe zakończenie, tzw. kadencja, w której w dominancie G opóźnione są równocześnie kwinta poprzez sekstę oraz tercja przez kwartę. Pod koniec taktu pojawia się septyma mała, która z kolei rozwiązuje się naturalnie na tercję toniki.

Z taką podwójną formą opóźnienia możemy się często spotkać, a na gitarze najlepiej nadaje się do tego chwyt w układzie G (ilustr.5). Tworzy on praktycznie akord C z G w basie (C/G) i tak jest też najczęściej nazywany. Harmonicznie jest to jednak podwójne opóźnienie akordu G. Przy uderzeniu wszystkich strun piórkem uważajmy znów na odpowiednie tłumienie struny A trzecim palcem lewej ręki, podobnie jak na fotografii. Przykt.7: Anioł pasterzom mówił

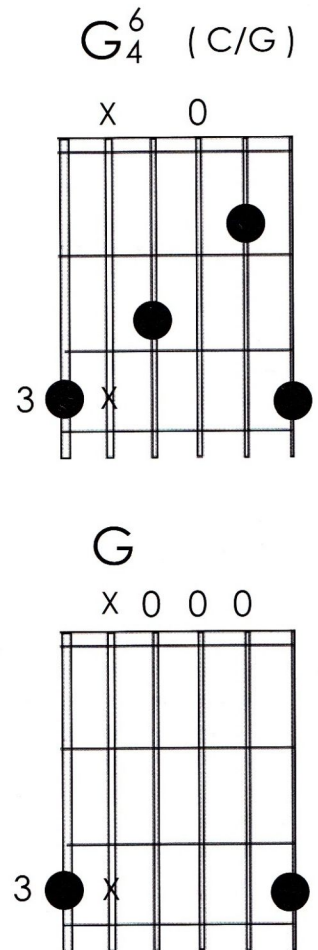
Renesansowa koleda - Anioł pasterzom mówił reprezentuje wielogłosowy czyli polifoniczny sposób harmonizowania, typowy dla okresu renesansu oraz baroku. Ponieważ każdy z głosów posiada linię melodyczną o podobnym przebiegu rytmicznym, na każdy z dźwięków melodii przypada jakiś jeden, konkretny akord. Opóźnienia są na ogół formą ich ozdabiania, można ich zatem użyć lub nie. Występują głównie w głosach wewnętrznych, jak np. G7sus4 w taktach: 2, 6, 7, rzadziej w melodii, jak Dsus4 w taktie 4.

Począwszy od okresu klasycznego zaczęto stosować jednogłosowy czyli monofoniczny sposób harmo-

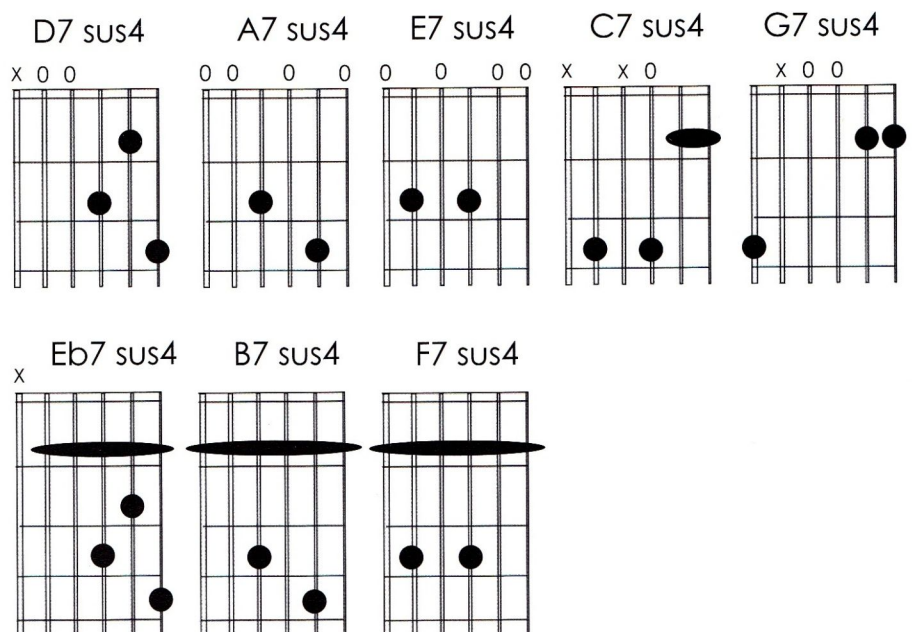
Ilustracja 3

Ilustracja 5

Ilustracja 4

nizowania, stosowany zresztą do dziś. Utrwaliło się pojęcie akompaniamentu melodii, w której to na kilka kolejnych dźwięków przypada jeden akord, inaczej zatem niż w polifonii.

Przeanalizujmy to na przykładzie pierwszych 8 taktów - Yesterday: **Przykład 8: Yesterday**

W podanym przykładzie, nuty należące do melodii skierowane są łaseczkami w górę, do akompaniamentu zaś w dół.

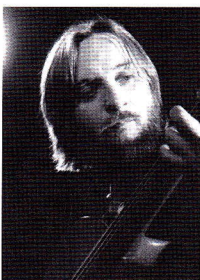
W pierwszym takcie na akord C przypadają dwa różne dźwięki melodii: „d” oraz „c”. Ponieważ „d” jest dźwiękiem obcym, dodanym do akordu C (na który składają się dźwięki c, e, g), dopisujemy do symbolu C końcówkę add, która jest skrótem angielskiego added co znaczy dodany.

Należy jeszcze określić który dźwięk został dodany. W akordzie C dźwięk „d” jest noną (oddalony o 9 stopni od prymy), dopisujemy więc 9, czyli Cadd9. Dopisek add jest istotny, bez niego C9 oznaczało by pełny akord nonowy, w którym powinna znajdować się także septyma mała. Akordy nonowe będą tematem następnego odcinka.

W takcie drugim pierwszy akord to Hm7, harmonicznie jednak można go traktować jako opóźnione E9. W drugiej części tego taktu na jeden akord E7 przypadają 4 dźwięki, 2 z nich („g#” oraz „h”) należą do naturalnych składników akordu E7 (e, g#, h, d), pozostałe 2 tworzą opóźnienia: „a” to kwarta - sus4, „c” to zwiększona kwinta - 5#.

Początek taktu trzeciego to Am z dodaną noną - Aadd9, itd.

W ten sposób proste akordy wzbogacane są dodatkowymi dźwiękami tworząc wraz z melodią nowe brzmienia, nową, ciekawą harmonię. Posłuchajmy ich na stronie internetowej: www.topguitar.pl.

Jerzy Koenig

- gitarzysta i pedagog. Na stałe mieszka w Niemczech, gdzie uczy gry na gitarze, nagrywa w swoim prywatnym studio

i koncertuje. Laureat wielu konkursów polskich i zagranicznych, m.in. Konkursu RTV w Paryżu w 1981 roku i w Belgradzie w roku 1984. Dokonał wielu nagrań telewizyjnych i radiowych, a także płytowych.

Przykład 6, fragment utworu Maria L. Bernstein

Example 6 shows a musical score for a fragment of Maria L. Bernstein's work. It features a melody line in treble clef and guitar tablature below. The key signature has one sharp (F#). The first measure is a D chord with notes 4# and 5. The second measure is an A chord with notes 7# and 8. The tablature shows fingerings for the strings.

Przykład 7

Anioł pasterzom mówił

Example 7 is titled 'Anioł pasterzom mówił'. It shows a musical score with a melody line and guitar tablature. The key signature has one sharp (F#). The chords listed above the staff are C, Am, Dm, G, C, G7sus4, Am, C, F, Dsus4, Gsus4, C, F. The tablature shows fingerings for the strings.

This block continues the musical notation for Example 7. It shows a melody line and guitar tablature for the second system. The chords listed above the staff are C, Em, G7sus4, C, D9, G7sus4, C, F, G, C. The tablature shows fingerings for the strings.

Przykład 8, fragment Yesterday, The Beatles

Example 8 is titled 'Yesterday' by The Beatles. It shows a musical score with a melody line and guitar tablature. The key signature has one sharp (F#). The chords listed above the staff are C add.9, E9 sus4, E7 sus4 5#, Am add.9, G. The tablature shows fingerings for the strings.

This block continues the musical notation for Example 8. It shows a melody line and guitar tablature for the second system. The chords listed above the staff are F, G7, Cmaj7 sus4, E7 sus4, Am7, D, F, Cmaj7. The tablature shows fingerings for the strings.